

Dr. Kolláth György ügyvéd
1122 Budapest, Városmajor u. 43.
T/Fax: 4570639 www.kollath.com,
www.kollath.hu, gkollath@t-online.hu

MOKLASZ pódium 2009. október 05. szeptember 12. Szóbeli a „piaci értéket” támadó AB-indítványhoz

Tisztelt Kollégák és Érdeklődők!

Ebben a körben első ízben találkozunk. A VOSZ-szal már több éve együttműködöm. 3 éve az **elvárt adóalap és kétszeres járulék-alap** AB-indítványát nyújtottuk be. Az elvárt adó közjogi felülvizsgálatát megnyertük, a dupla járulék-alapról nincs alkotmánybírósi döntés. /Ha az utóbbi is megszületett volna, talán ma nincs miről beszélnem./ **Hibás filozófiája mindkettőnek azonos:** a törvény megszab egy spekulatív, (közép)arányosnak vélt, többlet közteher-elvárás. Nem a % nő, hanem a számítás bázisa torzul, így a rendszer borul. Logikája: több pénz kell az állami, illetve a tébé-büdzsébe, finnyáskodni nincs idő, szorítani kell az adó-eltilkolókon. A cél, netán a krízis szentesíti az eszközt. Ez év nyarán, jövő januári hatályba lépéssel új, fiktív bázisú közteher-törvény született. **Fedőneve: járulék-bázis=a tevékenység piaci értéke.**

Nem csak a **munkaviszonyban is álló társas vállalkozók** gondja-baja ez. A budapesti ügyvédi kamara hírlevele jelzi: *minden sürgetés ellenére a pénzügyi kormányzat még mindig bizonytalanságban tartja az ügyvédséget, az Szja. törvény 25. §-a (a tevékenységre jellemző kereset figyelembe vételével történő adóalap-megállapítás) kapcsán....Ez...szükségessé teszi az adóstruktúrák áttekintését, mivel e szabályok jelentős reáljövedelem-csökkenéshez vezetnek.*

Ami ott több ezer ügyvédre nonszensz egységes mérce: a **„tevékenységre jellemző kereset”**, az a VOSZ társas vállalkozásai és vállalkozóinál a **„tevékenység piaci értéke”**. Mindkettő: **Prokrusztész ágya**. A barbár időkben ez az ágy etalon volt. Aki rövidebb volt nála, azt kinyújtották, aki hosszabb, azt bárdal az ágy méretére szabták. Csekély alkotmányjogi öröm, hogy nem diszkrimináltak. Egyenlőség volt: szabadság és testvériség nélkül a mondabeli időkben. Lássuk, mennyit mentünk előre azóta!

A „tevékenység piaci értéke” tárgyában született törvényt lehetőleg sürgősséggel és visszamenőlegesen kérjük megsemmisíteni. **Indítványunk nem nyilvános**. Közismert ugyanerről Dávid Ferenc főtitkár hírlevele. Kulcs-mondata a címe: **Elvárt járulék helyett jobbiztonságot várunk**.

Mind a VOSZ-nak, mind az értő felelős törvényhozásnak volnának (köz)jogi sarokpontjai. Főleg ez az **5 dolog**: elvárható **gazdasági alkotmányosság, befektető-barát klíma, érték-szemléletű, kiszámítható, biztonságos jogállamiság**. Továbbá, a **kollektív szankcionálás és a bizonyítási teher megfordításának elvetése, elvi akadály**. Végül: **nem fair ügyfélbarát hatósági jogalkalmazásról** beszélni, hogyha közben a **törvény-alkotás ennek pont az ellenkezőjét intézményesíti**.

Mindezek terén *kevésbé lett tisztább* a jogélet. Az AB határozatai nyomán **két közjogi elv, s mérce** látható:

a) az elvárt jövedelem adóztatása **megdönthetetlen vélelem** alapján, azaz ellenbizonyítás nélkül **alkotmány sértő**, ezért pl. a mostani törvényben egy kockázatos **ellenbizonyítás** már megjelenik,
b) a közteher-viselésre immár van egy **4 elemből álló alkotmányossági mérce**, melyet súlya és tartós érvénye miatt érdemes idézni:

- – az adó (közteher) alanyi kötelezettek jövedelmi és vagyoni viszonyainak való megfelelése;
- – az adó és az alanyi kötelezettek adófizetési kötelezettség alá vont jövedelme, illetve vagyona között fennálló közvetlen kapcsolat;
- – az alanyi kötelezettek által ténylegesen megszerzett jövedelem, illetve vagyon adóztatása;
- – az adó alanyi kötelezettek teherviselő képességével való arányossága.

Megjegyzés: **ha nincs direkt megfelelés és arányosság a tényleges jövedelmi-vagyoni viszonyokkal, akkor a közteher-törvény nem alkotmányos.**

Ezek közismert tételek. A „piaci érték” törvényben **nem található meg**.

Nem csak emiatt vitatjuk a tevékenység piaci (m)értékét, mint járulék alapot. Elvi baki a **próbálkozás jogállami-piacgazdasági abszurditása**.

1)Az alkotmányosság és a demokratikus jogállamiság közé szokás egyenlőségjelet tenni. Ha az utóbbi hiányzik, sérül az előbbi is. *Esetünkben a törvény a „tevékenység piaci értékét” határozatlan jogfogalomként kezeli. Ez, mint értelmezhetetlen és végrehajthatatlan norma, sérti a jogbiztonságból fakadó normavilágosság követelményét. Az AB érvei: a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.”*

Még ha el is fogadnánk alapként a piaci értéket, akkor sem tudható, hogy mi és mennyi ez! Viszont, *amennyiben utólag, törvényi felhatalmazás nélkül születik konkretizáló tartalmú (informális) jogforrás, úgy az további alkotmányvétséget vet fel.* Az AB szerint a jogalkotás garanciális szabályainak mellőzésével hozott miniszteri és egyéb központi állami szervektől származó, *jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és egyéb informális jogértelmezések kiadása és az ezekkel való irányítás gyakorlata alkotmányellenes.”*

Néha a közgazdasági, a jogi logika, s a józan paraszti ész egybeesik. Nemcsak alkotmányosan és financiálisan kifogásolható a „piaci érték”, avagy a „tevékenységre jellemző kereset”, mint bázis, hanem a tiszta ész kritikájaként is. Ismét ügyvédi példa ad szemléltetést. Az összlétszámunk tízezer fő, az eltartó-képesség ennek a negyede-ötöde. Van talán ezer fő prókátor-oligarcha, van 4-5 ezer fős középosztály, és sajnos van pár-ezer, a minimálbér környékén tengődő kolléga is. Van mindennek jelleghasonló, alsó széle közepe? Nincsen! A *jellemző, piaci (m)érték csakis múltbeli, bizonytalan tételek átlag-értéke* volna. Az átlag csalóka: mint amikor az ember egyik lába 100 fokos forró, a másik 0 fokos jéghideg vízben van. *Átlagosan* jól van, de ténylegesen!? Orvosilag ugyanez: 10 napig tart a hasmenés, majd 10 napig a szorulás. *Átlagban* remek az emésztés! Belenyugodjunk? Nem mehet szembe egyetlen törvény sem a józan ésszel. Az írott törvény akkor igazán erős, ha íratlan törvénné is válik.

Az AB negatív jogalkotó, elvi precedens-bíróság. Döntéseit felülírni alkotmány-módosítással avagy saját jogfejlesztő, új határozatával lehet. Néha a jogilag biztonságos következetesség, az autonómiát és az alapjogot megillető jogvédelem elvész a testület munkájában is. Mindenütt nagyobb jogbiztonságra, normavilágosságra volna szükség. Egyelőre nem lehet megtippelni a testület várható döntését, s annak időszerűségét sem.

3 éve, a VOSZ-nál a jósnő esetével tréfálkoztam. Idegesen hallgatja az ifjú bombázó a jósnő látomását: meg fog halni az ura! Válasz: azt én is tudom, azt mondja meg, mennyit kapok érte?!

2010-ben a hibás új törvény megszorító filozófiájának indítékával, a válsággal lehet derűsen takarózni. Ami nem vicc: féltő, hogy a járulék-alap négy-ötszörös felemelése bukásra ítélt menedzser-vállalkozókat. A pesti humor a válságra is kitalált egy történetet. Egy kisvállalkozó férfi neje meglepetést szerez a férjének, ezért váratlanul beállít annak munkahelyére. Benyit az irodába, s látja, hogy a férfi ölében félreérthetetlen helyzetben ott ül a titkárnője. Emberünk, hogy mentse a menthetőt, diktálni kezd: *...végül, a T. adóhatóságnak, hadd jelezzem, hogy válság ide vagy oda, nem tudom ezt az irodát egy székkal működtetni.*

Reméljük, hogy ennél azért jobban járunk. Még van remény arra, hogy egy átlag-mentes saláta-ízű jogi korrekció születne.